

بسم الله الرحمن الرحيم

شروط حلال بودن شکار توسط سگ تعلیمی

(ترجمه)

از عدی بن حاتم رضی الله عنه روایت است که گفت: از رسول الله صلی الله علیه وسلم پرسیدم که من سگ‌های تربیه شده را به دنبال شکار می‌فرستم، آن سگ‌ها شکار را برای ما می‌گیرند؛ آیا خوردن آن حلال است؟ رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود:

«إِذَا أُرْسِلَتِ الْكِلَابُ الْمَعْلَمَةُ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ، فَكُلْ مِمَّا أَمْسَكَنَ عَلَيْكَ» قُلْتُ، وَإِنْ قَتَلْنِ؟ قَالَ: «وَإِنْ قَتَلْنَا مَا لَمْ يُشْرِكْهَا كَلْبٌ لَيْسَ مِنْهَا» قُلْتُ، أَرْمِي بِالْمِعْرَاضِ فَأَصِيبُ أَفَاكُلُ؟ قَالَ: «إِذَا رَمَيْتَ بِالْمِعْرَاضِ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَأَصَابَ فَخَرَقَ فَكُلْ وَإِنْ أَصَابَ بَعْرَضِهِ فَلَا تَأْكُلْ» (رواه ابوداود وصحیحه الألبانی)

ترجمه: هرگاه سگ تربیت شده‌ات را فرستادی و بسم الله هم گفتی هر آنچه را که سگت برایت شکار می‌کند بخور. گفتیم: حتی اگر شکار را بکشد؟ فرمود: «حتی اگر شکار را بکشند، به شرط این که سگی که تربیت شده نیست با آن در شکار همکاری نکند.» گفتیم: به سوی شکار نیزه پرتاب می‌کنم و آن را شکار می‌کنم؛ آیا خوردن آن حلال است؟ فرمود: «اگر نیزه را پرتاب کردی و بسم الله گفتی و نیزه بدن شکار را جرح کرد، خوردن آن حلال است و اگر نیزه به عرض به شکار برخورد کرد (بدن شکار را جرح نکرد، بلکه شکار از اثر وزن و ثقل نیزه کشته شود) آن حلال نیست.»

شرح حدیث

مراد از سگ تعلیمی آنست که سه شرط در وی موجود باشد.

- 1- وقتی خواسته شود، اجابت کرده و بیاید؛
- 2- وقتی روان کرده شود، قبول کند و برود؛
- 3- وقتی شکاری را بگیرد، نگاه‌دارد و نخورد.

هر سگی که موارد فوق را حداقل سه بار انجام دهد، تعلیمی گفته می‌شود و شکار کشته شده‌اش حلال می‌باشد؛ زیرا در حدیث گفته شده که: «اگر سگ را فرستادی و نام الله را وقت فرستادنش ذکر کردی، شکارش حلال است.» در استعمال این جمله دلیل بر این است که فرستادن به قصد شکار از طرف شکارچی شرط است؛ حتی اگر سگ سر بخود بیرون شود و شکار کند که در دهنش بمیرد، حلال نمی‌باشد و نیز دلیل است به این که، ذکر نام الله در حالت ذبح، ذبیحه در شکار وقت فیر کردن وسیله و انداخت تیر بسوی شکار شرط می‌باشد.

هم‌چنان در حدیث گفته شده: «تا زمانی که با آن سگ شکاری، سگ غیرشکاری شریک نشده باشد» در این جمله نیز تصریح است بر این که اگر با وی سگ غیر شکاری شریک شود، شکارش حلال نیست، مراد از این سگی است که یا سربه خود آمده باشد و یا کسی دیگری آن را فرستاده باشد که شکارچی نباشد و فرد مشکوک باشد؛ در این صورت این شکار حلال نمی‌باشد؛ ولی اگر سگ دیگر یا دومی را کسی فرستاد به همراه سگ اولی که او هم از اهل شکار بود و سگش نیز تعلیمی بود، باز هم حلال [سخن امام نووی]

پرسش دیگری این که، اگر با تیری به طرف شکار فیر کنم آیا از آن بخورم؟ وی صلی الله علیه وسلم فرمود: هنگامی که تیر را انداخت کردی و اسم الله را بروی بگیری که تیرت در بدن شکار فرو رود و پاره‌اش کند، خوردن آن حلال است، اما اگر تیرت به عرض به شکار اصابت کند، حلال نیست و خورده نشود، این نظر جمهور علما می‌باشد، اما مکحول، اوزاعی و غیرهما از فقهای شام مطلقاً حلال گفته اند.

مذری گفته است: این حدیث مبارکه می‌رساند که شکار از جمله اسباب تملک است که شرع آن را مباح گردانیده است، لذا وقتی پیامبر صلی الله علیه وسلم فرموده: «از آن بخورید» اباحت خوردن شکار را افاده می‌کند، هم‌چنان تملک آن را اباحت خوردن آن دلالت می‌کند بر تملک آن در شکارش و هم‌چنین این حدیث مبارک بیان می‌کند که آنچه را شکار کرده‌ای چه وقت مالک شوی.

اول: این که در وقت پرتاب تیرت، یا ارسال سگ تعلیمی‌ات، نام الله را بگیری، زیرا شکار در این هنگام ملک شرعی شماست؛ چه در حال حیات بدست آید یا بعد از حیات.

دوم: این که اگر سگ غیر تعلیمی شکاری را برایت نگاه کند و در حال حیات بدست آید، آن را ذبح کن، اما اگر زنده بدست نیامد، آن شکار، خود مرده است و تصرف انسان در آن حلال نیست. مباح بودن شکار شامل شکار بحر و خشکه را می‌شود.

الله متعال در کتابش می‌فرماید:

﴿أَحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ وَحَرَّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرْمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي

إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ [مائده: 96]

ترجمه: صید دریا و طعام آن برای شما و کاروانیان حلال است؛ تا (در حال احرام) از آن بهره‌مند شوید؛ ولی مادام که محرم هستید، شکار صحرا برای شما حرام است و از (نافرمانی) الله که به سوی او محشور می‌شوید، بترسید!

بنابر این شکار دریا مختص به انواع ماهی نبوده بلکه، لؤلؤ، مرجان، اسفنج و ... را نیز در بر می‌گیرد، در عمل شکار منافع زیادی است که به هیچ کس پوشیده نیست، حتی غذا و مواد خام را شامل می‌شود و بطور وافر دیده می‌شود که مجالات وسیع برای عملکرد در مقابله با بیکاری و خودکفائی از دولت، خاصتاً با استفاده از اسالیب و وسائل مختلف ممکن است.

پس کسانی که می‌گویند: «مسدود نمودن دروازه‌های شهرها به روی سیاحان اجانب و مانع شدن از بعضی منکرات ایشان ضررهای اقتصادی به دولت وارد می‌نماید» جواب به ایشان این است که: آیا نمی‌بینید الله سبحانه و تعالی ابحار کثیر و صحراهای وسیعی برای ما عطاء کرده است، که منبع خوب و حلال برای افراد و دولت اسلامی می‌باشد ولیکن چقدر بد وجای تأسف است به این که شما امروز بطور کامل و دوامدار از غربی‌ها پیروی کرده و از این همه نعمات پروردگار خود را محروم ساخته ایم.

بار الها! به زودترین فرصت دولت خلافتی را نصیب امت اسلامی بگردان تا هرچه زودتر زمینه‌های اعمال حلال و مباح را مساعد ساخته و زمینه اعمال حرام را ببندد تا امت را از ذلت و خواری در دنیا و آخرت نجات دهد.

خلاصه حدیث

الله متعال بحرهای و صحراهای زیادی را برای امت اسلامی عطا کرده است، لازم است که حین استفاده از آن (شکار کردن، استخراج معادن ویا ورود افراد اجانب مانند سیاحان و غیره در سرزمین های اسلامی) احکام شرعی مربوط به آن در نظر گرفته شود تا از مکر کفار و حرام بودن شکار در امان باشیم.